

Learning Needs to be the Active Aging of the Elderly in Trang Province

Wisuttinee Taneerat

Faculty of Commerce and Management

Prince of Songkla University

Trang Campus, Thailand

Abstract

This research aimed to study and compare the level of learning needs to promote active aging of the elderly by demographic categorization in Trang province. This research employed a quantitative approach with the sample of 400 elderly persons. The statistical tools for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA. Findings revealed that the average level of learning needs to a competent senior citizen is overall ranked at moderate ($\bar{x}= 3.28, S.D.= 0.650$), in which the need for learning about mental health is rated with the highest average scores, followed by physical health, relationship with a community or society, financial management, and benefit of others, respectively. The results of comparing the level of learning needs, when classified by gender, religion, marital status, and persons who the elderly live with, were not different. But the different living areas, age, education, occupation, income, membership in the elderly club, and health care benefits had a significant difference in learning needs at the 0.05 and 0.01 levels. Based on the concept of lifelong learning to develop the competence of the elderly, the relevant agencies can formulate plans to develop the elderly according to each locality.

Keywords

Learning needs, active aging, elderly

CORRESPONDING AUTHOR

Wisuttinee Taneerat, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus, Muang, Trang, 92000 Thailand. Email: wisuttinee.t@psu.ac.th

© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

ความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุ ที่มีคุณภาพของผูสูงอายุในจังหวัดตรัง

วิสุทธิณี ธานีรัตน์

คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ (Active Aging) ของผูสูงอายุ และเพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผูสูงอายุในจังหวัดตรัง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผูสูงอายุในจังหวัดตรัง จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผูสูงอายุในจังหวัดตรัง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28, S.D. = .650$) โดยความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับด้านสุขภาพจิต มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านวิธีการมีส่วนร่วมกับชุมชนหรือสังคม ด้านการจัดการการเงิน และด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผูสูงอายุในจังหวัดตรัง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผูสูงอายุที่มีเพศ ศาสนา สถานภาพสมรส และบุคคลที่ผูสูงอายุอาศัยอยู่ด้วยต่างกันมีความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพไม่แตกต่างกัน ส่วนผูสูงอายุที่มีพื้นที่อาศัย อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกชมรมผูสูงอายุ และสวัสดิการการรักษาพยาบาลที่ต่างกัน มีความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาภาวะคุณภาพของผูสูงอายุ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาผูสูงอายุให้สอดคล้องในแต่ละท้องถิ่นได้

คำสำคัญ

ความต้องการการเรียนรู้, พหุผลพล, ผูสูงอายุ

บทนำ

ในปัจจุบัน สถานการณ์การเพิ่มขึ้นของผูสูงอายุในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563ก) ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563 พบว่า 11,627,130 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 ต่อประชากรทั้งหมด ซึ่งหากย้อนดูข้อมูลย้อนหลังในระยะ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2559-2563 จะเห็นได้ว่ามีสัดส่วนของผูสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยจำนวนของผูสูงอายุในปี

พ.ศ. 2563 มากกว่าปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 2.5 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) ดังนั้น หากจำนวนผู้สูงอายุยังเพิ่มอย่างต่อเนื่องเช่นนี้ ประเทศไทยคงจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 นับจากนี้อีกไม่นาน อย่างไรก็ตาม การวางแผนรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์สำคัญที่ถูกระบุเอาไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาชาติในระยะ 20 ปี เนื่องจากรัฐบาลได้ตระหนักแล้วว่า ด้วยการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร และการเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ โดยรัฐบาลได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องการพัฒนาโดยเฉพาะคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ซึ่งเป็นทุนมนุษย์ของการพัฒนาที่สำคัญ ให้เป็นคนที่พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ดังนั้น หากยุทธศาสตร์ดังกล่าวสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ จะสามารถสร้างคนให้กลายเป็น “คนไทย 4.0” ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพดี และได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมตลอดทุกช่วงชีวิต (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2560)

สำหรับผู้สูงอายุ ถึงแม้จะมีการกำหนดให้ผู้สูงอายุ คือบุคคลที่มีสัญชาติไทยและอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป (กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ, 2561) แต่ผลจากเทคโนโลยีทางการแพทย์ ได้ส่งผลทำให้อายุขัยโดยเฉลี่ยของคนยาวนานขึ้น รวมทั้งผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปซึ่งถูกจัดว่าเป็นผู้สูงอายุนั้น ยังมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง หลายคนยังคงสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และยังสามารถทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมได้เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้สูงอายุที่มีพละพลั่ง (Active aging) จึงเป็นประเด็นที่สำคัญ โดยองค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุที่มีพละพลั่ง ว่าเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาสุขภาพ การมีส่วนร่วมและความมั่นคงเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของบุคคลเมื่อสูงวัย สำหรับแนวคิดของการเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพละพลั่งนั้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ การมีสุขภาพดี การมีหลักประกัน และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ในปัจจุบันหลายประเทศได้มีการนำมาปรับใช้ เนื่องจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่ต่างก็มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ในวัยผู้สูงอายุแล้วการดำรงชีวิตอยู่ด้วยคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสำคัญกว่าการมีชีวิตอยู่ที่ยาวนานที่สุด

จังหวัดตรังนั้นเป็นจังหวัดที่มีสถานการณ์จำนวนของผู้สูงอายุมากที่สุดในแถบภาคใต้ฝั่งอันดามัน จากข้อมูลของสถิติจำนวนผู้สูงอายุในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันประจำปี พ.ศ. 2563 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563ก) จะเห็นข้อมูลเชิงประจักษ์ชัดเจนว่าจังหวัดตรังมีจำนวนของผู้สูงอายุมากถึงเกือบ 4 เท่าของจังหวัดที่มีจำนวนผู้สูงอายุน้อยที่สุด นั่นคือจังหวัดระนองเสียด้วยซ้ำ นอกจากนี้ ผลการสำรวจดัชนีพละพลั่งผู้สูงอายุของไทย จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563ข) พบว่า ผู้สูงอายุมีค่าดัชนีพละพลั่งผู้สูงอายุ เท่ากับ 0.685 หรืออยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้สูงอายุในภาคเหนือมีระดับพละพลั่งสูงที่สุด (0.695) ส่วนภาคใต้เป็นภาคที่ผู้สูงอายุมีระดับน้อยที่สุด (0.659) ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้สูงอายุจึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาให้ผู้สูงอายุเป็นผู้มีพละพลั่งและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่ทั่วโลกต่างกำลังให้ความสนใจ เนื่องจากในปัจจุบันเกือบทุกประเทศต่างกำลังเผชิญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร และมีแนวโน้มของสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การดัดศักยภาพผู้สูงอายุที่เป็นผู้เต็มเปี่ยมด้วยองค์ความรู้และประสบการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น

ในส่วนของคำว่า พดพพลังอาจจะเป็นคำค่อนข้างใหม่ในสังคมไทย เนื่องจากเพิ่งจะมีการพูดถึงเมื่อไม่นานมานี้ โดยอาจจะมีการเรียกที่หลากหลาย เช่น ผู้สูงอายุที่มีพดพพลัง/พดพพลัง ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ สูงวัยอย่างมีคุณภาพ ผู้สูงอายุที่ทรงพลัง เป็นต้น แต่ไม่ว่าในภาษาไทยจะเรียกว่าอะไร ต่างมาจากแนวคิดเดียวกัน ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Active Aging ที่ทางองค์การอนามัยโลกได้เสนอเอาไว้ จะต้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี (Healthy) 2) การมีหลักประกันที่มั่นคงปลอดภัย (Security) และ 3) การมีส่วนร่วม (Participation) (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ, 2560)

ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นพัฒนาและเสริมสร้างผู้สูงอายุให้เป็นผู้สูงอายุที่มีพดพพลัง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการบูรณาการและประสานความร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในมิติต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุการเป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพดพพลังได้ จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอยากศึกษาเกี่ยวกับระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพดพพลังของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำข้อมูลไปพัฒนาการเรียนรู้ของผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ เพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพดพพลังในจังหวัดตรังและพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพดพพลังของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพดพพลังของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

แนวคิดและทฤษฎี

ความหมายของพดพพลัง (Active Aging)

คำว่า Active Aging ยังไม่มีการให้คำจำกัดความที่ชัดเจนจากราชบัณฑิตยสถาน ดังนั้น จึงมีการใช้ในภาษาไทยที่หลากหลายคำด้วยกัน อาทิ “สูงวัยอย่างมีคุณภาพ” “พดพพลัง” “พดพพลัง” หรือ “ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ” เป็นต้น ในส่วนของความหมาย สามารถให้คำจำกัดความได้ดังนี้ สำหรับองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ให้ความหมายของ Active Ageing ไว้ว่าหมายถึงกระบวนการที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาสุขภาพ การมีส่วนร่วมและความมั่นคงเพื่อเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตของบุคคลเมื่อสูงวัย ซึ่งสอดคล้องกับ Department of Local Government and Regional Development ที่กล่าวถึง Active Aging ว่า เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีโอกาส และใช้โอกาสนั้นรักษาความมีพลัง (Active) ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะต่าง ๆ ของชีวิตตามอายุของพวกเขา ซึ่งรวมถึงยังคงมีส่วนร่วมในสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ สิ่งแวดล้อม และประชาสังคม ที่มากกว่าความสามารถหรือมีพลังเพียงทางร่างกายแต่ยังคงได้รับความเคารพและสนับสนุนจากครอบครัว มีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน และชุมชนตลอดจนกับสมาชิกคนอื่นๆในสังคมด้วย ดังนั้น Active Ageing จึงเกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคลเมื่อเป็นผู้สูงอายุ ยังคงดำเนินชีวิตที่ยังคงซึ่งประโยชน์ในสังคม

รวมทั้งทางเศรษฐกิจด้วย (Organization for Economic Co-operation and Development's) (Nantsupawat, W., & Kamnuansilapa, P. & Sritanyarat, W. and Wongthanawas, S., 2010)

นอกจากนี้ การที่ผู้สูงอายุจะพัฒนาสู่การเป็นผู้สูงอายุที่ศักยภาพ หรือมีคุณภาพได้นั้น จะต้องสามารถดูแลตัวเองได้ (Self-Care) พึ่งตนเองได้ (Self-Reliance) ทำในสิ่งที่ปรารถนาได้ตาม ศักยภาพของตน ทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม มีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันและ เตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึง ดังนั้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าจากการที่ประชากร ไทยจะก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Active Aging) ซึ่งเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ของ คุณลักษณะผู้สูงอายุที่ทุกประเทศทั่วโลกต่างพึงประสงค์ในยุคที่ผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ของโลก ดังนั้น ประชากรไทยที่จะก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุ จึงต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะโดยรวมของการเป็นผู้สูงอายุที่มี ศักยภาพ และเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในท้ายที่สุด ซึ่งเป็นเป้าหมายของการเป็นผู้สูงอายุไทย ในอนาคต (เล็ก สมบัติ, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และธนิกันต์ ศักดาพร, 2554)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ (Active Aging)

Active aging เป็นแนวคิดที่องค์การอนามัยโลก (World health organization) ได้กำหนดขึ้น เนื่องจากเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ต่างเผชิญกับ สถานการณ์เดียวกัน นั่นคือ การมีจำนวนของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มขึ้นในอัตราที่ มากกว่าอัตราการเกิดของเด็กแรกเกิดด้วยซ้ำ ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นอย่างไม่ หยุดนิ่ง เพราะเกิดจากลักษณะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับความเจริญรุดหน้าทาง การแพทย์ก็มีส่วนสำคัญอย่างมากในการส่งผลให้อายุขัยโดยเฉลี่ยของคนในปัจจุบันเพิ่มขึ้นกว่าในอดีต ดังนั้น ทางองค์การอนามัยโลกจึงได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยการมีชีวิตที่ยืนยาวไม่สำคัญไปกว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประเด็นสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับ Active aging ที่ทางองค์การอนามัยโลกได้เสนอเอาไว้ นั้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี (Healthy) 2) การมี หลักประกันที่มั่นคงปลอดภัย (Security) และ 3) การมีส่วนร่วม (Participation) (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ, 2560)

ในกรณีของประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563ข) ได้มีการนำแนวคิดดังกล่าวมา ประยุกต์ให้เข้ากับบริบทและข้อมูลของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างดัชนีคุณภาพ ผู้สูงอายุของประเทศไทยที่สามารถใช้เปรียบเทียบระดับคุณภาพในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุได้ทั้งเชิง มิติของเพศและพื้นที่ในระดับภาคและจังหวัด ซึ่งใช้ข้อมูลผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สำหรับดัชนีคุณภาพ ผู้สูงอายุไทย ที่จัดทำขึ้นนี้เป็นดัชนีองค์ประกอบ (Composite Index) ที่มาจากดัชนีย่อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพ ซึ่งมีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง 6 ตัวชี้วัด ด้านการมีส่วนร่วม (4 ตัวชี้วัด) ด้านความ มั่นคง (4 ตัวชี้วัด) และด้านสภาพที่เอื้อต่อการมีภาวะคุณภาพ (2 ตัวชี้วัด) ซึ่งค่าดัชนีคุณภาพและ ดัชนีองค์ประกอบแต่ละด้านที่ได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ในการแปลความหมาย หากค่าดัชนีที่ได้มี ค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง ผู้สูงอายุมีความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 จะมีความหมายในทางตรงกันข้ามหรือมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ

แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ (Lifelong Education)

แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิตในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาของ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) และ Council of Europe เป็นแนวคิดที่ต้องการให้บุคคลเรียนรู้ตลอดเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่และได้รับโอกาสทางการศึกษาในทุกช่วงวัยการศึกษาตลอดชีวิตจึงครอบคลุมการเรียนรู้ทุกรูปแบบและเกิดขึ้นได้หลายวิธี นอกเหนือจาก หลักสูตรการเรียนรู้อยู่ที่เป็นทางการในระบบการศึกษาแบบเป็นทางการ (Formal Learning) โดยเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ (Non-Formal, In-Formal, and Workplace Learning Experience) ที่สามารถลดต้นทุนการเรียนรู้ ลดระยะเวลาการศึกษา และเพิ่มผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ รวมถึงมีมาตรฐานและผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554) โดยมีหลักการสำคัญ กล่าวคือ

1. การเรียนเพื่อรู้โดยบุคคลจะผสมผสานความรู้ทั่วไปที่กว้างขวางจากการเรียนรู้ทุกรูปแบบเพื่อพัฒนาตนเองเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง หรือเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะหรือความเชี่ยวชาญให้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิตหรือการทำงาน
3. การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันโดยมุ่งส่งเสริมให้บุคคลเข้าใจผู้อื่นและตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การสร้างความร่วมมือและการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ
4. การเรียนรู้เพื่อชีวิตหรือเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตหรือความเจริญก้าวหน้าของบุคคล

อย่างไรก็ตาม หลักการศึกษาตลอดชีวิตให้ความสำคัญกับผู้เรียน โดยการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้ได้ผลจะต้องส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้มีลักษณะเป็นผู้เรียนตลอดชีวิตด้วยการสร้างแรงจูงใจในการที่จะเรียนรู้ โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ เหตุผลและความจำเป็นในการศึกษาตลอดชีวิตและตั้งใจที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการเรียนรู้หรือการแสวงหาความรู้หรือวิธีการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับการส่งเสริมนิสัยการศึกษาตลอดชีวิตเป็นสำคัญ (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

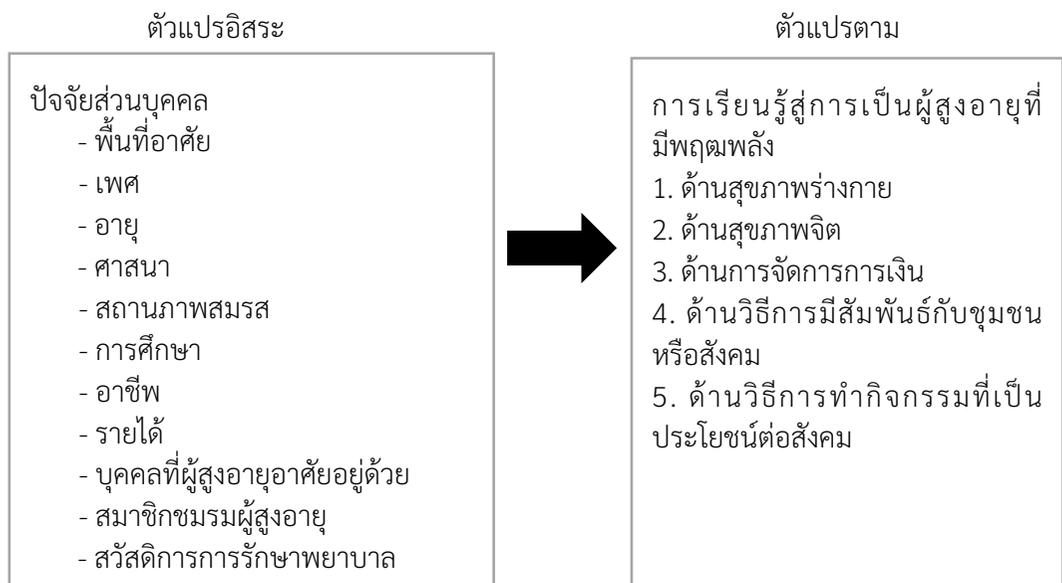
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพลังของผู้สูงอายุ พบว่า งานวิจัยที่ศึกษาในภูมิภาคอื่นแล้วซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ งานวิจัยของฐิติมา ดวงวันทอง (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาที่มีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุมากที่สุดคือการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีหมวดเนื้อหาการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบไปด้วย เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ เนื้อหาด้านการปรับตัวทางสังคมและจิตใจ เนื้อหาด้านการออม เนื้อหาด้านการเรียนรู้และเนื้อหาด้านสิทธิของผู้สูงอายุตามกฎหมาย และได้นำมาประยุกต์เข้ากับการเรียนรู้แบบบูรณาการครบวงจร โดยใช้กิจกรรมทางการเกษตร ทัศนกรรม และกิจกรรมการขาย เป็นตัวส่งเสริมการเรียนรู้ ส่วนศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการถอดบทเรียนตัวอย่างที่ดีของโรงเรียน และชมรมผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี จำเป็นต้องพัฒนาทั้งด้านจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีการดำรงชีวิตได้ในระดับที่เหมาะสมกับความจำเป็นขั้นพื้นฐาน มีสัมมาอาชีพ มีรายได้ตามสมควรแก่อัตรภาพ มีปัจจัยสี่ในการครองชีพ (ด้านเศรษฐกิจ) มีการศึกษาตามสมควร มีสุขอนามัยที่ดี มีครอบครัวที่ดี (ด้านสังคม) เป็นผู้มีความสามารถ สามารถพึ่งตนเองได้ ทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ (ด้านจิตใจ) สำหรับบรรดา รุ่งเรือง (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคกลางของประเทศไทย พบว่าปัจจัยด้านผู้เรียนและปัจจัยด้านโรงเรียนส่งผลอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านเจตคติของผู้เรียนต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของคนในครอบครัว ด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้สูงอายุ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการบริหารโรงเรียน ส่วนปัจจัยด้านโรงเรียน ครอบคลุมทั้งในด้านบรรยากาศและหลักสูตรที่ใช้จัดการเรียนการสอน ตลอดจนโรงเรียนผู้สูงอายุยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการเรียนรู้อีกด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาพลัง (Active Aging) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผู้อยู่สูงอายุในจังหวัดตรัง ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากร คือ ผู้อยู่สูงอายุซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตรัง จำนวน 105,560 คน (ข้อมูลจำนวนผู้อยู่สูงอายุ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563, กรมกิจการผู้อยู่สูงอายุ, 2563) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ซึ่งกำหนดความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เมื่อได้ขนาดตัวอย่างตามที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้ ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการกำหนดโควตาการศึกษาในแต่ละอำเภอใน 10 อำเภอในจังหวัดตรัง ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 11 ข้อได้แก่ ที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ บุคคลที่ผู้อยู่สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย การเป็นสมาชิกชมรมผู้อยู่สูงอายุ และการได้รับสวัสดิการช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลจากรัฐ ตอนที่ 2 ความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1. ด้านสุขภาพร่างกาย 2. ด้านสุขภาพจิต 3. ด้านการจัดการการเงิน 4. ด้านวิธีการมีสัมพันธกับชุมชนหรือสังคม 5. ด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเป็นคำถามแบบปลายเปิด

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้วิจัยพิจารณาได้จากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.912 ดังนั้นแบบสอบถามฉบับนี้ใช้ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้อยู่สูงอายุในจังหวัดตรัง จำนวน 30 คน แล้วนำคำตอบที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.974 ดังนั้น แบบสอบถามจึงมีค่าความเชื่อมั่นในระดับยอดเยี่ยม (Cronbach, 1970)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ดังนั้น ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจะขอให้ขั้นตอนการดำเนินการขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ผ่านการรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลการวิจัย (รหัสหนังสือรับรอง PSU IRB 2021- LL- Cm 020 (Internal))

นอกจากนั้น ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิ์และการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ก่อนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะมีใบเชิญชวนแจ้งรายละเอียดของการเก็บข้อมูลก่อนที่จะขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลและให้ลงชื่อในยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Informed Consent Form) เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้ว ข้อมูลดิบที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลจะถูกทำลายลงในทันที และต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลที่จะได้รับการปกป้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS สำหรับคำนวณค่าทางสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ที่อยู่อาศัย บุคคลที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วย การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ การได้รับสวัสดิการด้านการช่วยเหลือค่าครองชีพจากรัฐ และการได้รับสวัสดิการช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลจากรัฐ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. ระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง ประกอบด้วย ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านการจัดการการเงิน ด้านวิธีการมีสัมพันธภาพชุมชนหรือสังคม และด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีเกณฑ์การแปรผลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	มีระดับความต้องการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	มีระดับความต้องการมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	มีระดับความต้องการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	มีระดับความต้องการน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	มีระดับความต้องการน้อยที่สุด

3. การศึกษาเปรียบเทียบระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้การทดสอบแบบที (T-Test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีจำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 เป็นเพศหญิง จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 60-65 ปี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 85.9 สถานภาพสมรส จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 ประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 มีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว/ลูกหลาน/ญาติพี่น้อง จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 ไม่ได้เป็นสมาชิกชมรม จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 และได้รับสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือบัตรทองมากที่สุด จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 86.2

ระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาพบว่า ความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28, S.D. = .650$) โดยความต้องการการเรียนรู้เกี่ยวกับด้านสุขภาพจิต มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านวิธีการมีสัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคม ด้านการจัดการการเงิน และด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างประเด็นที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญในแต่ละด้านเอาไว้ด้วย ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุ

ประเด็น	\bar{x}	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านสุขภาพร่างกาย	3.75	.645	มาก
1. การเลือกรับประทานอาหารที่ต้องตามหลักโภชนาการ	4.17	.859	มาก
2. ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ	3.79	.850	มาก
3. ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพเพื่อการป้องกันโรคในวัยผู้สูงอายุ	3.76	.835	มาก
ด้านสุขภาพจิต	4.00	.651	มาก
1. การสร้างความรักและความอบอุ่นกับสมาชิกภายในครอบครัว/ญาติพี่น้อง	4.12	.797	มาก
2. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และสถานภาพของตนเอง	4.09	.791	มาก
3. การเรียนรู้และปรับตัวเกี่ยวกับสุขภาพจิต	3.95	.807	มาก
ด้านการจัดการการเงิน	2.93	1.009	ปานกลาง
1. การลดรายจ่าย	3.34	1.145	ปานกลาง
2. การวางแผนและจัดเก็บเงินออม	3.25	1.285	ปานกลาง
3. การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	2.77	1.299	ปานกลาง
ด้านวิธีการมีสัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคม	3.07	.937	ปานกลาง
1. เรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ญาติ และสมาชิกในครอบครัว	3.73	1.070	มาก
2. เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน	3.28	1.199	ปานกลาง
3. เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ นอกชุมชน	3.22	1.163	ปานกลาง
ด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	2.67	1.190	ปานกลาง
1. การสร้างแรงจูงใจต่อตนเองและผู้อื่นในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	2.91	1.290	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการทำงานกับสังคม	2.90	1.306	ปานกลาง
3. การเป็นอาสาสมัคร หรือจิตอาสา	2.57	1.370	น้อย
รวม	3.28	.650	ปานกลาง

การเปรียบเทียบระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษา พบว่า เมื่อจำแนกตามพื้นที่อาศัย อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และสวัสดิการการรักษาพยาบาลของผู้สูงอายุต่อความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการการเงิน ผู้สูงอายุต้องการการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านวิธีการมีสัมพันธ์กับชุมชน/สังคม ด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้านสุขภาพร่างกาย และด้านสุขภาพจิต ตามลำดับ

และเมื่อจำแนกตามข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ ศาสนา สถานภาพสมรส และบุคคลที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ด้วยแตกต่างกันมีระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพโดยรวมไม่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

สรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์ระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดตรัง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

ด้านสุขภาพร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะเมื่อก้าวเข้าสู่วัยชรา ก็มักมีความเสื่อมประสิทธิภาพของระบบการทำงานต่าง ๆ ภายในร่างกาย ประกอบกับในผู้สูงอายุมักมีเรื่องโรคภัยไข้เจ็บเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้น ในกลุ่มวัยนี้จึงมีความสนใจอยากเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกายของตนเอง ทั้งในส่วนของ การป้องกันและรักษาให้มีสุขภาพที่แข็งแรง เพื่อให้ตนเองสามารถมีชีวิตอยู่กับบุตรหลานได้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลให้ผู้สูงอายุยิ่งตระหนักต่อการดูแลสุขภาพของตนเองเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้สูงอายุถือเป็น 1 ในกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อโควิด-19 การดูแลสุขภาพของตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ (2560) ที่พบว่า การที่ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี คือมีความหมายครอบคลุมทั้งสภาพความเป็นอยู่ของบุคคลทางด้านร่างกาย สังคม ความคิด และจิตใจ ซึ่งรวมเอาทุกด้านของชีวิตไว้ทั้งหมด

ด้านสุขภาพจิต พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตมาค่อนข้างมาก ดังนั้น ผู้สูงอายุจึงมีความห่วงใยและเอื้ออาทรต่อบุตรหลาน มักให้ความสำคัญกับสมาชิกภายในครอบครัวเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ในด้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะในส่วนด้านร่างกายเท่านั้น แต่ในส่วนทางด้านจิตใจก็เป็นสิ่งที่สำคัญด้วยเช่นเดียวกัน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงมักหาที่พึ่งทางจิตใจด้วยหลักคำสอนศาสนา เช่น การเข้าวัด ฟังธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทรพรรณ ทำดี (2560) ที่พบว่ามิติด้านตัวตนที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพเป็นมิติหนึ่งจาก 3 มิติ ได้แก่ ตัวตน สังคม วัฒนธรรม ในการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งควรมีการบูรณาการเชื่อมโยงทุกมิติควบคู่กับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้ครอบครัวและ

ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน รวมทั้งยังมีความสอดคล้องกับ จิตินา ดวงวันทอง (2560)

ด้านการจัดการการเงิน พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพราะประเด็นด้านการเงิน อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม จึงยังคงมีรายได้สำหรับการดำรงชีวิต นอกจากนี้ ในกลุ่มผู้สูงอายุมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย (Joint Family) ที่อาศัยอยู่รวมกันภายในครอบครัวกับลูกหลาน และญาติพี่น้อง จึงไม่ได้พิจารณาว่าการจัดการด้านการเงินเป็นประเด็นสำคัญเมื่อเทียบกับด้านอื่น แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและการมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีพหุผลผลิต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานันทรัตน อมาตยกุล (2555) ที่พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งในการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

ด้านวิธีการมีส่วนร่วมกับชุมชน/สังคม พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นการสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ญาติ และสมาชิกในครอบครัว จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นนี้ค่อนข้างมาก เพราะบุคคลเหล่านั้นถือเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากที่สุด และล้วนมีอิทธิพลต่อผู้สูงอายุแทบทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Nantsupawat, et al. (2010) ที่พบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัว และบทบาทของครอบครัว มีความหมายต่อการส่งเสริมให้เป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลผลิตในกลุ่มผู้สูงอายุ

ด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพหุผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น เนื่องด้วยในการอุทิศตนเพื่อเป็นอาสาสมัคร เพื่อทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสังคมนั้น ผู้สูงอายุต่างมองว่าผู้ที่จะดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้ จะต้องมีความพร้อมทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งในบางกรณีผู้สูงอายุเองอาจจะสุขภาพไม่เอื้ออำนวย รวมทั้งมีบางส่วนที่ยังต้องหาเลี้ยงชีพและเลี้ยงดูหลาน จึงไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับส่วนรวมได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐริจิตตา เทวาลีศสกุล, วณิภา ศิริวรสกุล และชัชสรัญ รอดยิ้ม (2559) ที่พบว่า การพัฒนาผู้สูงอายุจากภาวะให้เป็นพลังได้นั้น ส่วนสำคัญต้องเริ่มต้นจากผู้สูงอายุที่ตระหนักและให้คุณค่าในตนเอง

ตารางที่ 2. สรุปการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุ จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ความต้องการการเรียนรู้	ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ										
	พื้นที่	เพศ	อายุ	ศาสนา	สถานภาพสมรส	การศึกษา	อาชีพ	รายได้	บุคคล	สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ	สวัสดิการการรักษาพยาบาล
1. ด้านสุขภาพร่างกาย	✓ (t=2.97)**	-	-	-	-	✓ (F=3.88)**	✓ (F=3.11)**	✓ (F=6.17)**	-	✓ (t=-3.78)**	✓ (F=8.36)**
2. ด้านสุขภาพจิต	-	-	-	-	-	-	✓ (F=3.52)**	-	-	-	✓ (F=7.78)**
3. ด้านการจัดการการเงิน	✓ (t=4.71)**	-	✓ (F=5.33)*	✓ (F=3.70)*	-	✓ (F=2.50)*	✓ (F=4.05)**	✓ (F=6.44)**	-	✓ (t=-4.76)**	✓ (F=9.58)**
4. ด้านวิธีการมีสัมพันธ์กับชุมชน/สังคม	✓ (t=5.99)**	-	✓ (F=9.83)*	-	-	✓ (F=3.79)**	✓ (F=3.10)**	✓ (F=4.59)**	-	✓ (t=-4.86)**	✓ (F=15.84)**
5. ด้านวิธีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	✓ (t=3.87)**	-	✓ (F=11.73)**	-	-	✓ (F=2.47)*	✓ (F=3.15)**	✓ (F=3.65)**	-	✓ (t=-5.91)**	✓ (F=17.72)**
รวม	✓ (t=5.43)**	-	✓ (F=8.35)*	-	-	✓ (F=4.04)**	✓ (F=4.68)**	✓ (F=7.81)**	-	✓ (t=-5.91)**	✓ (F=22.49)**

หมายเหตุ ✓ และ **, ** หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือ .01 ตามลำดับ - หมายถึง ไม่มีความแตกต่าง

การเปรียบเทียบระดับความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สำหรับประเด็นพื้นที่อาศัยนั้น ด้วยความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้อุปกรณ์เทคโนโลยี โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือถือกลายเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต รวมทั้งในกลุ่มของผู้สูงอายุยิ่งถือเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ให้ และยังทำให้การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นสามารถทำได้ง่ายยิ่งขึ้นถึงแม้ว่าจะอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลก็ตาม นอกจากนี้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีเป็นช่องทางสำคัญในการติดต่อกันผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (คุณภาพ) ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจที่อยากเรียนรู้ของผู้สูงอายุเอง การชักนำจากสมาชิกในสังคมให้เกิดการเรียนรู้ มาตรการส่งเสริมการเรียนรู้ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยทางเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนันทรัตน์ อมาตยกุล (2555)

เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านอายุของผู้สูงอายุ พบว่า ด้วยวิวัฒนาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าส่งผลให้วัยผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง สามารถออกมาทำกิจกรรมได้มากมาย รวมทั้งหลากหลายมากกว่าในอดีต จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความต้องการเรียนรู้ประเด็นด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ตนเองมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น 1) การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี (Healthy) 2) การมีหลักประกันที่มั่นคงปลอดภัย (Security) และ 3) การมีส่วนร่วม (Participation) ดังนั้น อายุจึงไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้เพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ หากผู้สูงอายุมีความพร้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพุทธชาติ แผนสมบุญ และคณะ (2561)

ในส่วนของปัจจัยด้านการศึกษา จากแนวทางการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ สามารถอภิปรายได้ว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นพฤติกรรมที่บุคคลกระทำจนเป็นนิสัยและต่อเนื่อง โดยอาจจะเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความมุ่งมั่นและความสนใจของแต่ละบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนั้น กิจกรรมที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมแล้วรู้สึกสนุก สามารถใช้เวลาว่างได้อย่างสร้างสรรค์ด้วยมีประโยชน์ต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้สูงอายุโดยเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจะทำให้สุขภาพแข็งแรงมีความสุขทางใจ รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ลดความรู้สึกว่าเหว่ ลดการแยกตัวจากสังคม และเป็นการเปิดโอกาสในการเข้าสังคมของผู้สูงอายุ จึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาผู้สูงอายุสู่การสูงวัยอย่างมีพลังได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกาพย์ประภา สง่าใจ (2563)

สำหรับประเด็นด้านอาชีพ จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันการรวมตัวเป็นกลุ่มในอาชีพเกษตรกรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ดังเช่น การรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มนาแปลงใหญ่ เพราะนอกจากสมาชิกภายในกลุ่มได้มีโอกาสการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเกษตรระหว่างกันแล้ว ยังได้รับโอกาสในการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ การหาช่องทางการตลาด รวมถึงการต่อยอดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรจนนำไปสู่การพัฒนาาร่วมกัน ดังนั้น จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการสร้างผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนากาญจน์ เจริญศรีรุ่งเรือง (2563)

ในส่วนรายได้ อาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุในปัจจุบันมีการเปิดกว้างในการรับรู้ข้อมูลใหม่ๆ มากกว่าผู้สูงอายุในอดีต โดยมีความต้องการออกมาเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นช่องทางในการนำความรู้ไปใช้เพื่อการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น เพราะกิจกรรมการเรียนรู้มีการจัดขึ้นอย่างหลากหลาย เช่น การทำอาหาร การประดิษฐ์ดอกไม้ การตัดเย็บ เป็นต้น ซึ่งผู้สูงอายุสามารถนำไปต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งถือเป็นกิจกรรมนันทนาการด้วยอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับผลการศึกษากฎหมายประภา สง่าใจ (2563)

สำหรับปัจจัยการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุนั้น ในปัจจุบันมีจำนวนชมรมผู้สูงอายุ และโรงเรียนผู้สูงอายุกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ หลายแห่ง ซึ่งผลตอบรับค่อนข้างดี เพราะมีกิจกรรมจำนวนมากให้ผู้สูงอายุได้รู้สึกผ่อนคลาย และได้เรียนรู้ร่วมกัน เพราะนอกจากผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมแล้ว ยังได้ออกมาเจอเพื่อนในวัยเดียวกัน หรือวัยใกล้เคียงอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษารุ่งเรือง (2562)

นอกจากนี้ สวัสดิการการรักษาพยาบาล เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการการรักษาพยาบาลจากสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้าหรือบัตรทอง ถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการรับการรักษาพยาบาลจากภาครัฐ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการทำให้สุขภาพดีขึ้น และยังทำให้อายุขัยโดยเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้น ดังนั้น เมื่อผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี ก็อยากพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของณัฐฐิติตา เทวาลิศสกุล, วณิศา ศิริวิรสกุล, และชัชสรวิญ รอดยิ้ม (2559)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวความคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยควรให้ความสำคัญกับการผลการศึกษานำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในยุทธศาสตร์แต่ละด้าน เพื่อพัฒนาภาวะพดลหลังของผู้สูงอายุในทุกมิติ
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำแผนพัฒนาผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีพดลหลังอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามในครั้งนี้เป็นความต้องการการเรียนรู้สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีพดลหลังของผู้สูงอายุในจังหวัดตรังเท่านั้น ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การเป็นผู้สูงอายุที่มีพดลหลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตรังเพื่อจะได้ทราบความพร้อมและแนวทางในการพัฒนาผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย
2. สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ควรเพิ่มลักษณะบทบาทและการจัดการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการเข้ามาดูแลกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อบูรณาการความร่วมมือในการจัดบริการแก่ผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ตรีัง ประจำปีงบประมาณ 2564

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- ภาพยนตร์ภาพ สง่าใจ. (2563). กิจกรรมนันทนาการกลวิธีหนึ่งสู่การสูงวัยอย่างมีพลัง. *วารสารสังคมวิวัฒน์*, 11(2), 1-14.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 จังหวัด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2563. สืบค้นจาก <https://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335>
- กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553). สืบค้นจาก http://www.dop.go.th/download/laws/regulation_th_20152509163042_1.pdf
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2560). *Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน*. สืบค้นจาก <http://www.stabundamrong.go.th/web/download/newkm/thailand4.0.pdf>
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). *การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติมา ดวงวันทอง. (2560). *การเรียนรู้ของผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐฐิติตา เทวาลิศสกุล, วนิญา ศิริวรสกุล, และชัชสรัญ รอดยิ้ม. (2559). แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจาก ภาวะให้เป็นพลัง กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 9(1), 529-545.
- นันทรัตน์ อมาตยกุล. (2555). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เพื่อการเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พุทธรชาติ แผนสมบุญ และคณะ. (2561). กระบวนการเสริมสร้างภาวะพลัมพลังในผู้สูงอายุ. *วารสารมหา จุฬานาครทรรศน์*, 5(2), 267-283.
- เล็ก สมบัติ, ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และธนิกานต์ ศักดาพร. (2554). *ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพเชื่อมโยงกับการ พัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในประเทศไทย* (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์.
- ภัทรพรรณ ท้าดี. (2560). ตัวตน สังคม วัฒนธรรม: เจื่อนไขสู่การสูงวัยอย่างมีศักยภาพของผู้สูงอายุใน จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์*, 47(2), 109-131.
- รัตนากาญจน์ เจริญศรีรุ่งเรือง. (2563). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ ในอำเภอโกภรพระ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- วรดา รุ่งเรือง. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(2), 249-258.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ. (2560). *โครงการ การถอดบทเรียนตัวอย่างที่ดีของโรงเรียนและชมรมผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมถ่ายทอดความรู้*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เจพรีนซ์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563ก). *จำนวนประชากรผู้สูงอายุในกลุ่มภาคใต้ฝั่งอันดามันประจำปี พ.ศ. 2563 จำแนกตามจังหวัดและเพศ*. สืบค้นจาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563ข). *ดัชนีพหุผลผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *แนวทางการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุระยะยาว*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

ภาษาอังกฤษ

- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Nantsupawat, W., Kamnuansilapa, P., Sritanyarat, W. & Wongthanavasus, S. (2010). Family Relationships, Roles and the Meaning of Active Aging among Rural Northeastern Thai Elders. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 14(2), 137-148.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

Translated References

- Amatayakul, N. (2012). *A study of the factors affecting the elderly's learning for active aging*. Thesis for Master degree of Arts in Democracy, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Bureau of Elderly Health, Ministry of Public Health. (2020). *Statistics of the elderly in Thailand, as of December 31, 2020*. Retrieved from <https://www.dop.go.th/th/known/side/1/1/335> (in Thai)
- Charoensrirungrueng, R. (2021). *Factors Associated with Participation Active Aging Among Elderly People in Krokphra District, Nakhonsawan Province*. Thesis for Master degree of Education in Non-Formal Education, Naresuan University (in Thai)
- Department of Social Development and Welfare, Ministry of Social Development and Human Security. (2018). *The Elderly Act 2003 (Amendment B.E. 2553)*. Retrieved from <https://www.dop.go.th/th/known/side/1/1/335> (in Thai)
- Devalersakul, N., Siriwarakoon, W., & Rodyim, C. (2016). The Development of the Elderly as a Burden to Power: Case Study of Rangsit City Municipality. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 9(1), 529-545. (in Thai)
- Division of Research Administration and Educational Quality Assurance, National Science and Technology Development Agency. (2017). *Thailand 4.0 model driving Thailand towards wealth, stability and sustainability*. Retrieved from <http://www.stabundamrong.go.th/web/download/newkm/thailand4.0.pdf> (in Thai)

- Duangwanthong, T. (2017). *Learning of the Elderly*. Thesis for Master degree of Architecture in Architectural, Sripatum University. (in Thai).
- Faculty of Education, Chulalongkorn University. (2011). *Education and Lifelong Learning of Thai Elderly*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- National Statistical Office. (2020a). *Annual population of the elderly in the southern Andaman region 2020 classified by province and gender*. Retrieved from <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx> (in Thai)
- National Statistical Office. (2020b). *Active ageing in Thailand*. Bangkok: Text and Journal Publication. (in Thai)
- Office of Health Promotion, Department of Health, Ministry of Public Health. (2013). *Guidelines for training long-term caregivers of the elderly*. Bangkok: Publishing House, Printing Works Office War Veterans Organization. (in Thai)
- Pansomboon, P. et al. (2018). The Process of Promoting Elderly Active Ageing. *Journal of MCU Nakhondhat*, 5(2), 267-283. (in Thai)
- Rungrueng, W. (2019). The Development of the Quality of Life for the Senior Citizens in the Senior Schools under the Local Administrative Organizations in the Central Region of Thailand. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 8(2), 249-258. (in Thai)
- Sangajai, K. (2020). Recreation activities, the way to active aging. *Journal of Social Synergy*, 11(2), 1-14. (in Thai)
- Sombat, L., Yodpetch, S. & Sakdaporn, T. (2011). *Productive ageing and socio-economic development in Thailand* (Research report). Bangkok: Office of Social Development and Human Security Standards Office of the Permanent Secretary, Ministry of Social Development and Human Security. (in Thai)
- Tamdee, P. (2017). Agency, Society and Culture: Conditions, Promoting Active Ageing in Older Persons in Chiang Mai. *Journal of Social Sciences*, 47(2), 109-131. (in Thai)
- Yodpetch, S. et al. (2017). *Removing Good Lessons from Schools and the elderly club with knowledge transfer activities Project* (Research report). Bangkok: J Print Press. (in Thai)